

Radikala reformer retar oppositionen

– Förslaget till Bolivias nya grundlag skrevs av och för kvinnor, säger Rebeca Delgado, som själv var med.

I 24 artiklar nämns specifikt kvinnan eller genusfrågan.

TEXT: JESSICA NILSSON FOTO: JOEL ALVAREZ

– **INTE EN QUECHUA**, inte en aymara, ingen från ursprungsfolken var med och skrev den *gamla* grundlagen. Inte en enda kvinna! Ingen kvinna från underklassen, ingen kvinna från medelklassen, ingen kvinna från överklassen! Men när det *nya* grundlagsförslaget skrevs var alla med!

Det sa Silvia Lazarte, quechua och ordförande för den grundlagsskrivande församlingen, när hon i december 2007 överlämnade grundlagsförslaget i president Evo Morales händer.

Av 255 medlemmar i den grundlagsskrivande församlingen var 83 kvinnor. Rebeca Delgado, representant för regeringspartiet MAS (Movimiento Al Socialismo) var en av dem.

– Med tanke på att det inte fanns en enda kvinna närvarande när den gamla grundlagen skrevs så är ju siffran revolutionerande, säger hon.

Revolutionerande är även att kvinnan eller genusfrågan i grundlagsförslaget omnämns i 24 artiklar jämfört med bara tre artiklar i den gamla.

– Vi diskuterade huruvida vi skulle ha ett eget kapitel i grundlagen just om kvinnors rättigheter men kom fram till att det skulle vara ett uttryck för diskriminering att exkludera oss ur befolkningen på det sättet, som om vi skulle vara en specifik grupp, säger Rebeca Delgado.

I den nya konstitutionen befästs kvinnans rätt att studera, staten garanterar lika lön för lika arbete både inom den offentliga och den

privata sektorn. Kvinnor får inte diskrimineras i yrkeslivet på grund av sitt civilstånd, eventuell graviditet, ålder, utseende eller antal barn. En kvinna ska ha rätt att själv välja om hon vill föda på traditionellt vis eller på sjukhus, men alltid med stöd från staten. Kvinnans rättigheter under graviditeten är inskrivna i konstitutionen, som rätten att inte avskedas under graviditeten eller fram till att barnet fyllt ett år. Kvinnan ska ha rätt att delta i politiken, rätt att inneha hälften av ministerposterna i regeringen. Hon ska ha rätt till fysisk träning och det betonas att kvinnor i synnerhet äger rätt att leva ett liv utan våld.

I DEN NYA KONSTITUTIONEN uppmärksammas även kvinnans rätt att äga mark.

För oppositionen är många förändringar i den nya konstitutionen alltför radikala. Regeringen tar ett steg från det tidigare strängt katolska synsättet som förkastar utomäktenskapliga relationer och skiljer nu till och med kyrkan från staten. Det mer moderna synsättet tar sig uttryck i konstitutionen där det bland annat står att kvinnan ska ha rätt att utöva sin sexualitet och ha rätt till familjeplanering. Giftmål ska baseras på lika rättigheter och lika skyldigheter för man och kvinna. Samboskap får samma tyngd som äktenskap och barn till ogifta föräldrar ska ha samma rättigheter som barn till gifta föräldrar. Konstitutionen öppnar även dörrarna för att abortlagarna i framtiden ska kunna lättas upp.

Flera av artiklarna i den nya grundlagen har tillkommit på förslag från kvinnoorganisationer, berättar Rebeca Delgado. Ett exempel på det är bevisbördan vad gäller faderskap. Tidigare var det upp till kvinnan att bevisa vem som var pappa till hennes barn. Nu råder motsatsen: det är upp till pappan att bevisa om han är pappa eller inte. ■

A woman is shown in profile, walking towards the right. She is wearing a dark blue knitted beanie, a blue long-sleeved shirt, and a dark green skirt. A colorful, patterned shawl with horizontal stripes in red, blue, green, and yellow is draped over her shoulders, featuring long fringe on the left side. A baby is strapped to her back, wearing a light blue knitted hat and a white shirt. The background shows a green and yellow striped wall and a paved ground.

Kvinnans rättigheter under graviditeten
är inskrivna i konstitutionen, som rätten
att inte avskedas under graviditeten
eller fram till att barnet fyllt ett år.